YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

30 päivänä huhtikuuta 2002 *

Asiassa C-400/00,

jonka Tribunal Judicial da Comarca do Porto (Portugali) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Club-Tour, Viagens e Turismo SA

vastaan

Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido,

Club Med Viagens L^{da}n osallistuessa asian käsittelyyn,

ennakkoratkaisun matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY (EYVL L 158, s. 59) 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandes ja M. Telles Romão,

— Belgian hallitus, asiamiehenään A. Snoecx,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään R. Silva de Lapuerta,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja R. Loosli-Surrans,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään H. Dossi,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään M. França,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal Judicial da Comarca do Porto on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 31.10.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.11.2000, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY (EYVL L 158, s. 59; jäljempänä direktiivi) 2 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Kysymykset on esitetty asiassa Club-Tour, Viagens e Turismo SA (jäljempänä Club-Tour) vastaan Lobo Gonçalves Garrido, joka koskee turistimatkan hinnan suorittamista.

Oikeussäännöt

3 Direktiivin tarkoituksena on lähentää toisiinsa jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joita sovelletaan yhteisön alueella myytäviin tai myytäväksi tarjottaviin matkapaketteihin, mukaan lukien pakettilomat ja pakettikiertomatkat.

4 Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä:

1. 'matkapaketilla' tarkoitetaan etukäteen järjestettyä vähintään kahden jäljempänä mainitun palvelun yhdistelmää, kun ne myydään tai niitä tarjotaan myytäväksi yhdistettyyn hintaan ja kun palvelu kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana:

   a) kuljetus;

   b) majoitus;

   c) muu matkailupalvelu, joka muodostaa huomattavan osan matkapaketista mutta joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen.

Saman matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai välittäjää tässä direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista."

5 Direktiivin liitteessä olevassa j alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Sopimuksessa on mainittava seuraavat seikat, jos ne vaikuttavat asianomaiseen matkapakettiin:

— —

j) kuluttajan matkaa varatessaan matkanjärjestäjälle tai välittäjälle esittämät erityistoivomukset, jotka nämä molemmat ovat hyväksyneet."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

6 Lobo Gonçalves Garrido osti Club-Tourilta matkan, joka sisälsi lentoliput ja kahden viikon majoituksen täysihoidolla Gregolimanon (Kreikka) lomakylässä ja jonka hinta oli 1 692 928 Portugalin escudoa.

7 Matkan järjestämiseksi Club-Tour osti Club Med Viagens L^{da} -nimiseltä matkatoimistolta (jäljempänä Club Med) lomamajoituksen. Club Medin tehtävänä

oli siis varata Gregolimanon lomakylästä majoitus, ateriat ja kuljetukset ja laatia lomaan liittyvä ohjelma ja ilmoittaa se ja vahvistaa lomamatkan kokonaishinta.

8 Kun Garrido saapui perheineen kyseiseen lomakylään, kävi ilmi, että kylässä oli tuhansia ampiaisia. Tämä teki lomasta nauttimisen täysin mahdottomaksi. Garrido vaati välittömästi, että heidät siirretään johonkin toiseen lomakylään, mutta Club-Tour ei kyennyt toteuttamaan vaatimusta, koska Club Med, johon se oli ollut yhteydessä varausta tehdessään, ilmoitti, ettei se kyennyt riittävän nopeasti tarjoamaan vaihtoehtoista lomapaikkaa.

9 Tapahtuneen johdosta Garrido kieltäytyi Portugaliin palattuaan maksamasta Club-Tourin kanssa sovittua matkan hintaa. Club-Tour nosti kanteen Tribunal Judicial da Comarca do Portossa ja vaati, että Garrido velvoitetaan suorittamaan maksamatta oleva summa. Vaatimuksessaan se vetosi erityisesti siihen, että direktiiviä ei voida soveltaa asiaan sen vuoksi, että myyty matka ei sen mukaan kuulunut direktiivin soveltamisalaan.

10 Koska direktiivillä pyritään suojaamaan matkailupalveluja käyttävää kuluttajaa saattamalla taloudelliset toimijat ja matkatoimistot vastuuseen vahingosta, joka kuluttajalle aiheutuu siitä, että sopimus täytetään virheellisesti, ja koska kansallista lainsäädäntöä on tulkittava ja sovellettava direktiivin mukaisesti, Tribunal Judicial da Comarca do Porto on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Ovatko matkat, jotka matkatoimisto järjestää kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta tämän toiveiden mukaisesti ja joiden hintaan sisältyy kuljetus ja majoitus matkailualan yrityksessä ja joiden

kesto ylittää 24 tuntia tai jotka sisältävät yöpymisen, yhteisön direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja 'matkapaketteja'?

2. Voidaanko direktiivin ilmaisua 'etukäteen järjestetty yhdistelmä' tulkita siten, että sillä viitataan siihen hetkeen, jolloin toimisto ja asiakas tekevät sopimuksen?"

Ensimmäinen kysymys

11 Kansallisen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee sitä, kuuluvatko direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun "matkapaketin" alaan myös matkat, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti.

12 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneiden hallitusten ja komission tavoin todettakoon, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi.

13 Direktiivin, jolla pyritään nimenomaisesti suojaamaan kuluttajia, jotka ostavat matkapaketteja, 2 artiklan 1 kohdassa tämä käsite määritellään siten, että jotta palvelua voidaan pitää matkapakettina, riittää, että matkatoimiston vahvistamaansa kiinteään hintaan myymä matkailupalveluyhdistelmä käsittää kaksi niistä kolmesta palvelusta, joita tämän säännöksen mukaan pidetään ominaisina kyseiselle palvelulle (eli kuljetus, majoitus ja muu matkailupalvelu, joka muodostaa huomattavan osan matkapaketista mutta joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen), ja että kyseinen palvelu on kestoltaan yli 24 tunnin mittainen tai sisältää yöpymisen.

14 Tässä määritelmässä ei ole osia, joiden perusteella olisi katsottava, että matkoja, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti, ei voitaisi pitää direktiivissä tarkoitettuina matkapaketteina.

15 Tätä tulkintaa tukee direktiivin liitteessä oleva j alakohta, jossa todetaan, että direktiivissä tarkoitetussa sopimuksessa on mainittava "kuluttajan matkaa varatessaan matkanjärjestäjälle tai välittäjälle esittämät *erityistoivomukset*, jotka nämä molemmat ovat hyväksyneet".

16 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun "matkapaketin" alaan kuuluvat myös matkat, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti.

Toinen kysymys

17 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toinen kysymys koskee sitä, voidaanko direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa käytettyä ilmaisua "etukäteen järjestetty yhdistelmä" tulkita siten, että siihen kuuluvat ne matkailupalvelujen yhdistelmät, jotka on tehty hetkellä, jolloin matkatoimisto ja kuluttaja tekevät sopimuksen.

18 Ensimmäiseen kysymykseen ehdottamansa vastaus huomioon ottaen yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet hallitukset ja komissio ehdottavat, että toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.

19 Ottaen huomioon, että tämän tuomion 16 kohdassa on todettu, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun "matkapaketin" alaan kuuluvat myös matkat, jotka on järjestetty kuluttajan toiveiden mukaisesti, käsite "etukäteen järjestetty yhdistelmä", joka on yksi niistä tekijöistä, joista paketti-käsite muodostuu, kattaa välttämättä sellaiset tapaukset, joissa matkailupalvelujen yhdistelmä perustuu niihin toivomuksiin, joita tämä kuluttaja esittää aina siihen asti kun osapuolet pääsevät sopimukseen ja tekevät sen.

20 Toiseen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa käytettyä ilmaisua "etukäteen järjestetty yhdistelmä" on tulkittava niin, että siihen kuuluvat ne matkailupalvelujen yhdistelmät, jotka on tehty hetkellä, jolloin matkatoimisto ja kuluttaja tekevät sopimuksen.

Oikeudenkäyntikulut

21 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Portugalin, Belgian, Espanjan, Ranskan ja Itävallan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Tribunal Judicial da Comarca do Porton 31.10.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua "matkapaketin" käsitettä on tulkittava siten, että sen alaan kuuluvat myös matkat, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti.**

2) **Direktiivin 90/314/ETY 2 artiklan 1 kohdassa käytettyä ilmaisua "etukäteen järjestetty yhdistelmä" on tulkittava siten, että siihen kuuluvat ne matkailupalvelujen yhdistelmät, jotka on tehty hetkellä, jolloin matkatoimisto ja kuluttaja tekevät sopimuksen.**

Macken Gulmann Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä huhtikuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

F. Macken

kolmannen jaoston puheenjohtaja